

FARKAS CSAMANGÓ ERIKA

Erdőtulajdon, erdészeti szakigazgatás, erdővédelem Magyarországon

1. Erdőtulajdon és erdőhasználat

1. Az erdő jogi fogalma

Az erdő sokrétű jelentőségét egyre szélesebb körben ismerik el. Az erdő védi a természeti környezet fontos elemeit (pl. a talaj, a víz, vagy a levegő). Az erdő, mint ökoszisztéma életteret és védelmet nyújt számos olyan növény-és állatfajnak, amelyek másutt nem maradnának fenn. Komoly szerepet játszik az emberi társadalom egészségének megőrzésében is. A piaci környezet és hazánk integrációs törekvései a mezőgazdasági területek egy részének erdészeti hasznosítását teszik lehetővé. Nemcsak tulajdonosi-gazdálkodói, hanem közösségi érdek is fűződik ahhoz, hogy az erdő anyagi és nem anyagi jellegű szolgáltatásait hosszútávon élvezhessük. Ennek garanciáit törvényi szabályozással teremtették meg, így Magyarországon is az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény (a továbbiakban: Evt.) és a törvény végrehajtásáról szóló 29/1997. (IV. 30.) FM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) megalkotásával.

Az Evt. preambuluma szerint „az erdő a termőtalaj, a légkör és a klíma védelmében, a vizek mennyiségének és minőségének szabályozásában betöltött meghatározó szerepe mellett

- a) meghatározza a táj jellegét, szebbé teszi a környezetet,
- b) testi, lelki felüdülést ad,
- c) őrzi az élővilág fajgazdagságát,
- d) megújítható természeti erőforrásként a környezeti állapot folyamatos javítása mellett nyersanyagot, energiahordozót és élelmet termel.”¹

Az Evt. 5. §-a határozza meg az erdő fogalmát: „...erdőnek kell tekinteni a földművelésügyi miniszter által rendeletben meghatározott fajú fás növényekből és a társult élőlényekből kialakult életközösséget (a továbbiakban: erdei életközösség) annak talajával együtt, függetlenül attól, hogy a faállomány vagy az életközösség valamelyik más eleme átmenetileg hiányzik.”

Az erdő jogi fogalma összhangban van az erdőgazdálkodás és az ingatlan-nyilvántartás alapelveivel. Szakmai szempontból az erdő fogalmába beletartozik az erdei termő-

---

¹ Evt. preambulumban (CD Jogtár).

föld és a rajta kialakult életközösség valamennyi hasznosított és hasznosítatlan alkotó eleme. Beletartoznak a gazdálkodást, az emberi környezet védelmét és a társadalom üdülési igényeit szolgáló létesítmények is. Az erdő jogi meghatározásának meg kell felelnie az ingatlan-nyilvántartás követelményeinek is.

2. Az erdők tulajdonjogának szabályozása

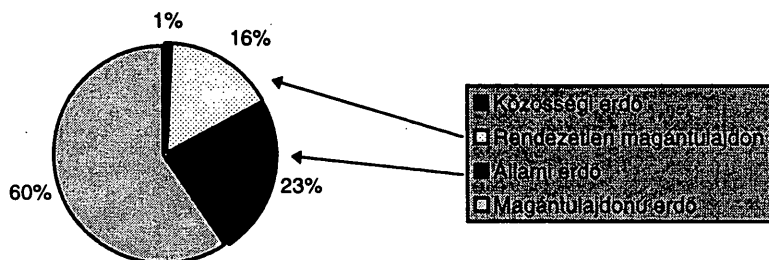
2.1. Az erdő tulajdonjogi, használati, kezelői viszonyai az elmúlt évszázad során többször és rendkívül markánsan megváltoztak és e változások az erdőgazdálkodás teljesítőképességére, célrendszerének kialakítására alapvető hatást gyakoroltak. A tulajdoni szerkezet az I. világháborút követően az ország területének csökkenése miatt, a II. világháborút követő időszakban az államosítások és a termelőszövetkezetek kialakítása, illetve a mezőgazdasági területeken végzett nagyarányú erdőtelepítések következtében jelentősen átalakult. Az 1935. évi IV. törvénycikként kihirdetésre került erdőtörvény rendelkezései közül két, az erdőgazdálkodást lényegesen érintő intézkedésről történik említés: az egyik, valamennyi erdőterületre kötelezővé tette az üzemterv szerinti gazdálkodást; a másik a volt úrbéres erdőbirtokosságoknak, a volt nemesi közbirtokosságoknak és a telepesek közösen használt erdeinek erdőbirtokossági társulatokká történő átalakulását rendelte el. További változást jelentett, hogy a közös erdők tulajdonosai, használói az erdőbirtokossági társulatok lettek, a társulati tagok addigi tulajdoni illetőségei használati illetőségekké változtak. Az erdőbirtokossági társulatokat az erdőtörvény jogi személyekké nyilvánította, s mint ilyenek visszterhes szerződéseket köthettek. A második világháború még be sem fejeződött, amikor az Ideiglenes Nemzeti Kormány meghozta „a földműves nép földhözjuttatásáról” szóló, a földbirtokreformmal kapcsolatos rendeletét. Ezt az ideiglenes nemzetgyűlés 1945. évi VI. törvénycikként fogadta el. A földreformtörvény az erdők tulajdoni viszonyait teljesen megváltoztatta, mert minden 100 kataszteri holdnál (57,55 hektár) nagyobb erdőterületet, tulajdonosra való tekintet nélkül állami tulajdonba kellett venni.

Az állami tulajdonba vételt az akkor megszervezett földigénylő bizottságok végezték. A 10–100 kh. közötti összefüggő erdőségek községi, városi tulajdonba kerültek. Klasszikus értelemben vett erdőgazdálkodás ezekben az erdőkben nem folyt, a gazdasági szempontok helyett elsősorban a védelmi rendeltetés, a lakosság szociális igényeinek kielégítése került előtérbe. A legutolsó és alapvető hatás az 1989-es rendszerváltást követően érte az ágazatot, amelynek kezdetén a kétszektorúság volt a jellemző. Az erdők 69 %-a állami tulajdonban, 30 %-a a mezőgazdasági termelőszövetkezetek tulajdonában és használatában volt. A kárpótlási és vagyonnevesítési folyamat ezt a helyzetet mintegy 730 ezer hektár erdő (az összes erdő 39–40 %-a) magántulajdonba adásával megváltoztatta. Ma jellemzően állami, önkormányzati, erdőbirtokossági társulati és magántulajdonról beszélünk.

Jelenleg Magyarországon az erdő, területét tekintve – a szántó után – a második legnagyobb művelési ág. Az ország 19 %-a erdővel borított. A faállománnyal borított 1821 hektár terület-megoszlása a következő:

- állami tulajdon: 1038 ezer hektár (57 %),
- közösségi tulajdon: 12 ezer hektár (1 %),
- magántulajdon: 771 ezer hektár (42 %).

Az erdő- tulajdonviszonyok megoszlása a terület szerint, 2001:²

2.2. Állami tulajdon, állami erdőgazdálkodás

Az állami erdők a Nemzeti Földalap Kezelő Szervezet (NFA) létrejöttével az Állami Kincstári Vagyongazdálkodási Igazgatóságtól átkerültek az NFA-hoz.³ Azaz a tulajdoni jogokat az NFA gyakorolja. Az állami erdő esetleges eladása esetén szükséges az NFA előzetes hozzájárulása. Ide kapcsolódik az a konkrét kérdés, hogy mi lesz az állami erdők sorsa, privatizálják-e az állami erdőket? A rendszerváltozás óta többször felmerült az állami erdők, vagy azok egy részének privatizálásának gondolata. A Nemzeti Földalap Kezelő Szervezet megalakulása részben választ ad a fenti kérdésre. Az NFA földet illetően erdőt hajlandó megvásárolni az azt felajánló tulajdonosoktól. Így az állami erdők privatizálására várhatóan nem kerül sor és területük sem csökken az EU miatt. Jelenleg az erdő adás-vétel piaca még nem indult meg.

22 erdőgazdasági társaság 1063 ezer hektár állami erdőn és egyéb földterületen gazdálkodik. Feladatuk a Nemzeti Földalaphoz és a Kincstári Vagyongazdálkodásához tartozó erdők fenntartása a közcéloknak megfelelő tartamos erdőgazdálkodás keretében.

A művelt erdőterület kb. 40 %-a esik védett természeti területre. Itt a természetvédelem előírásainak megfelelő gazdálkodás folyik. Az összes természetvédelmi korlátozás alá eső erdőterület 90 %-át az erdőgazdasági társaságok kezelik.

Az erdőgazdálkodási társaságok feletti tulajdonosi jogkört az ÁPV Rt. Igazgatósága és a HM gyakorolja bizonyos – törvényben meghatározott – esetekben a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, a környezetvédelmi miniszter és a pénzügyminiszter egyetértésével.

Az állami erdővagyonra vonatkozó adatok közérdekű információt hordoznak, ezért ezen adatok igény szerinti térítésmentes hozzáférhetőségét biztosítani kell.

Az államnak, mint tulajdonosnak kötelezettsége a közcélok érvényesítése. A hagyományos erdőgazdálkodáson kívül, különböző közcélok biztosításában különösen fontos a biológiai sokféleség megtartása, a vízkészlet megóvása, a természetvédelmi igények kielégítése, az erózió és defláció elleni védelem és a szociális szolgáltatások nyújtása, valamint a szakmai oktatási-kutatási feladatok segítése.

² Forrás: FVM Erdészeti Hivatal, 2000.

³ Létrejött az NFA a 2001. évi CXVI. törvény és a 108/2002. FVM rendelet alapján.

2.3. Magánerdők, magán-erdőgazdálkodás

A mai magántulajdonú erdők az 1990-es rendszerváltással beindult két folyamat, a kárpótlás és a szövetkezeti részaránytulajdon-nevesítés eredményeként jöttek létre. Az ország erdőterületének 40 %-a (kb. 780.000 ha) magántulajdonban van.

Az erdőtulajdon megszerzését több tényező motiválta. Néhányat említve:

az erdőnek, mint értékálló ingatlannak a megszerzése, a természet szeretete, az erdőhöz kötődő egyéb haszonvételek gyakorlásának lehetősége, pl. méhészet, vadászat.

A tulajdonszerzés folyamatát kevésbé vagy alig lehetett szakmai információval befolyásolni, így igen kedvezőtlen tulajdonszerkezet alakult ki. A mintegy 780.000 hektár magántulajdonú erdőnek több mint 300.000 tulajdonosa van. A létrejött tulajdonszerkezet elaprózott, az átlagos tulajdon méret 0,3 hektár alatti. Az erdőgazdálkodás szakmai és gazdasági jogrendszerét az elaprózott tulajdon szerkezetet is figyelembe véve kellett kialakítani. E szabályozást úgy kellett megalkotni, hogy a tulajdon elaprózódása mellett is lehessen a társadalmi érdekeket figyelembe vevő szakszerű erdőgazdálkodást folytatni, és a tulajdonosok vagyoni és használati érdekei se sérüljenek.

A közcélok fokozottabb érvényesülése és az azokhoz való hozzájárulás a magán-erdőnél is levezethető. Ennek biztosítása a magán-erdőnél oly módon kell, hogy megvalósuljon, hogy a tulajdonosok a lehető legkevésbé legyenek korlátozva tulajdonosi jogaik gyakorlásában, melyek közül a legfontosabbak:

- az erdő, mint ingatlan-vagyontárgy önálló birtoklása, forgalmazhatósága, terhelhetősége, hasznainak vétele;
- az erdőnek, mint magánvagyonnak a védelme;
- a vagyoni értékű jogok alapításának, gyakorlásának, átruházásának, mint kizárólagos tulajdonosi jognak a biztosítása.

3. Az erdőtulajdonosok és gazdálkodók jogai és kötelezettségei

Az erdőtulajdonos joga és egyben kötelezettsége dönteni az erdőgazdálkodó személyéről. Szintén az erdőtulajdonos jogosult dönteni erdőterületük rendeltetésének megváltoztatásáról és a vadászati jog hasznosításáról. Valamennyi tulajdonos hozzájárulása szükséges az erdőterület megosztásához, művelési ágának megváltoztatásához.

Erdőgazdálkodó hiányában az erdő őrzésével, károsítók elleni védelmével, művelésével kapcsolatos felelősség a tulajdonosokra hárul egyetemleges felelősség formájában.

3.1. Az erdőgazdálkodó

Erdőgazdálkodónak az Evt. 13. §-a szerint az erdőterület tulajdonosa vagy jogszerű használója minősül. Az erdőgazdálkodó lehet természetes személy, jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli cégbírósi bejegyzésre kötelezett szervezet. Csak felnőtt korú és cselekvőképes természetes személyt, vagy csőd-, vég- vagy felszámolási eljárás hatálya alá nem tartozó szervezetet lehet erdőgazdálkodónak megjelölni. Erdőgazdálkodó lehet a tulajdonos, vagy nem tulajdonos, de az erdőgazdálkodási tevékenységet folytató jogszerű használó. Jogszerű használó nem csak az erdőtulajdonos lehet. Ugyancsak

erdőgazdálkodó lehet az egyedüli használati joggal rendelkező, a haszonélvező, a vagyongekezelő.

Egyetlen erdőtulajdonos esetén az erdőgazdálkodó személye megegyezhet a tulajdonossal, de dönthet úgy is a tulajdonos, hogy másra ruházza át az erdőgazdálkodói feladatok ellátását. Több tulajdonos esetén az erdőtulajdonosnak egyetlen személyt vagy szervezetet kell megnevezniük erdőgazdálkodónak, ilyen esetben társult magánerdőgazdálkodásról beszélünk.

Az erdőgazdálkodó megjelölésénél a tulajdonos vagy tulajdonosok több lehetőség közül választhatnak. Ilyenek: a szerződéssel haszonbérbe adás, szerződéssel történő megbízás, vagy erdőgazdálkodó szervezet alakítása (pl. erdőbirtokossági társulat, erdőszövetkezet, egyéb gazdasági társaság).

Mindegyik formát írásbeli szerződésbe kell foglalni. A szerződésben rögzíteni kell, hogy az az Etv.-ben meghatározott jogok és kötelezettségek átruházására vonatkozik. Fel kell még a szerződésben tüntetni az erdőterület ingatlan-nyilvántartási adatait is.

Az erdőgazdálkodónak a megkötött szerződésben foglaltak szerint kell elszámolni az erdőterület tulajdonosaival.

Az Evt. azt is kimondja, hogy az erdőgazdálkodót megillető jogok és kötelezettségek nem érintik az erdőterület tulajdonosainak tulajdonosi jogosítványait és kötelezettségeit. Az erdőgazdálkodó tevékenységét akkor kezdheti meg, ha bejegyzi az erdészeti hatóság és jogosultsága akkor szűnik meg, ha az erdészeti hatóság által vezetett nyilvántartásból törlik. Törlik a nyilvántartásból, ha az erdőgazdálkodót feljogosító szerződés lejár, a szerződés felmondása esetén, az erdőgazdálkodó halála természetes személynél, szervezetnél jogutód nélküli megszűnése, felszámolása, végelszámolása esetén, vagy ha az erdőgazdálkodó az erdő fennmaradását és fejlődését veszélyeztető mulasztást vagy tevékenységet követ el.

3.1.1. Az erdőgazdálkodó jogai és kötelezettségei

Az Evt. 14. §-a sorolja fel tételesen a jogokat és kötelezettségeket. Az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenysége keretében jogosult illetve köteles gondoskodni:

- Üzemterv, éves erdőgazdálkodási terv elkészítéséről;
- Állammal szembeni pénzügyi kötelezettségek elszámolásának elkészítéséről, az előírt befizetések teljesítéséről;
- Az erdőgazdálkodót jogszabály szerint megillető állami támogatás igényléséről, felhasználásáról, a jutott támogatás elszámolásáról;
- Jogszabály, illetőleg megállapodás eltérő rendelkezésének hiányában az erdőgazdálkodási tevékenységgel összefüggő hatósági, illetve bírósági eljárásban az erdőterület tulajdonosainak képviseletéről;
- Az Evt.-ben, valamint az erdészeti hatóság határozataiban foglaltak szakszerű végrehajtásáról;
- Az erdő védelméről, az egyes erdőgazdálkodási munkák elvégzéséről, valamint az erdő őrzéséről;
- Az erdő közcélú funkcióinak biztosítását szolgáló tevékenység teljesítéséről;
- Az erdő külső és belső határvonalai főbb töréspontjainak jól látható és időtálló megjelöléséről.

3.1.2. Az erdőgazdálkodás

Az Evt. 7. §-a szerint erdőgazdálkodásnak minősül az erdő fenntartása, közcélú funkcióinak biztosítása, az erdő őrzése, védelmére, az erdővagyon bővítésére, az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló tevékenység. Az erdőgazdálkodás a tulajdonos vagy tulajdonosok döntése alapján – figyelembe véve az Evt. előírásait – többféle formában végezhető.

Három fő csoportot lehet egymástól elkülöníteni:

a) Egyéni erdőgazdálkodás

Az a természetes személy, aki az erdőgazdálkodói tevékenységet magánszemélyként végzi. Lehet önálló tevékenységet végző magánszemély, mezőgazdasági őstermelő, egyéni vállalkozó.

b) Erdőgazdálkodás megbízottal

Osztatlan közös erdőtulajdon esetén a tulajdonosok megbíznak maguk közül egy tulajdonos társat az erdőgazdálkodói feladatok ellátásával. A megbízott általában csak a képviseletet és az eljárás gondját vállalja.

c) Erdőgazdálkodás társasági formában

Ilyen lehet az erdőszövetkezet, az erdőbirtokossági társulat, illetve más gazdasági társaság.

3.1.3. A magán-erdőgazdálkodás szervezetei

Az *egyéni erdőgazdálkodók száma* 29 ezer főre tehető. Az egyéni erdőgazdálkodók az adott földrészlet önálló 1/1 tulajdonhányadú tulajdonosai, akiknek az erdészeti hatóság az egyéni gazdálkodás jogát megengedte. Általában egyéni vállalkozó, egyéni gazdálkodó státuszban folytatják tevékenységüket.

Az *erdőbirtokossági társulat* működésének szabályait az 1994. évi XLIX. törvény tartalmazza. Számuk 1300 körüli. Jogi személyiséggel rendelkező szervezetek.

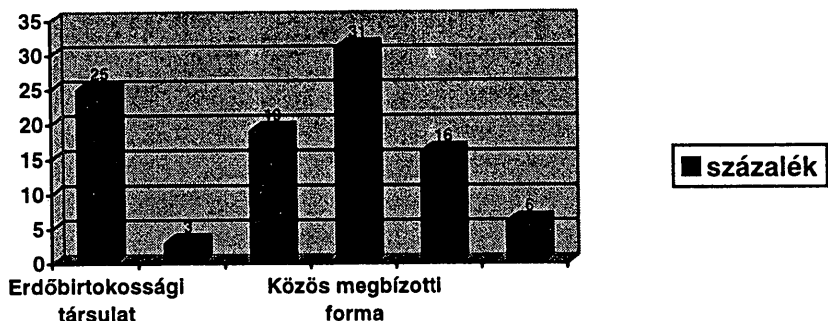
A *gazdasági társaságok* az 1997. évi CXIV. törvény alapján működő szervezetek. A mai magán-erdőgazdálkodásban a betéti társaságoktól a részvénytársaságig minden forma megtalálható. Az erdő a jelenlegi jogszabályok alapján nem válik a társaság tulajdonává, de az irányítás és az elosztás vagyonarányosan történik. Ma még az egyesülés és a közös vállalati forma nem szerepel a magán-erdőgazdálkodás szervezetei között.

A *szövetkezetek* működését az 1992. évi I. törvény és a 2000. évi CXLI. törvény szabályozza. Szerepük egyre csökken a magán-erdőgazdálkodásban. A szövetkezetbe az erdőt, mint tulajdonrészt nem lehet bevenni, az a tag tulajdonában marad.

A magán-erdőgazdaság fontos szereplője a megfelelő *érdekképviselet*.

A magántulajdonú erdőket kezelő gazdálkodói struktúra az alábbiak szerint alakul:⁴

A jogilag működőképes magántulajdonú erdőterület megoszlása gazdálkodói jogosultság szerint (2003. január 1.)

Ha egy erdőterület az egyes tulajdonostársak osztatlan közös tulajdonában van, vagy az egyéni tulajdonos erdeje önálló gazdálkodásra nem alkalmas, a tulajdonostársak az Evt. alapján kötelesek társult gazdálkodást folytatni és a feladat ellátására erdőgazdálkodót megjelölni. A társult erdőgazdálkodás belső viszonyait és gazdálkodását elsősorban a belső szabályzatok, megállapodások határozzák meg az 1959. évi IV. törvénynek (Polgári törvénykönyv, a továbbiakban: Ptk.) közös tulajdonra vonatkozó szakaszainak, illetve az erdőbirtokossági társulatokról szóló 1994. évi XLIX. törvény (továbbiakban: Ebt.) előírásainak keretein belül. A joggyakorlat a társult erdőgazdálkodást „kényszerközösség” kifejezéssel jelöli. Ez nem ismeretlen a magyar jogrendben, például ilyen a vadászterület tulajdonosainak vagy a halászati jogosultság tulajdonosainak kényszerközössége.

Az Evt. lehetővé teszi, hogy a tulajdonosok eleget tegyenek az erdőgazdálkodó kijelölésével kapcsolatos kötelezettségüknek akkor is, ha az erdőterületüket erdőgazdálkodásra alkalmas személy, vagy szervezet haszonbérletébe adják. Ez esetben a haszonbérlet lesz az erdőgazdálkodó.

4. Az erdők haszonbérlete

Az Evt. alapján a társult erdőgazdálkodási kötelezettségnek az erdőtulajdonosok úgy is eleget tehetnek, hogy az erdőtulajdonosok más személlyel vagy szervezettel haszonbérleti szerződést kötnek. Így az erdőgazdálkodó a haszonbérlet lesz.

A fő szabály szerint a termőföld haszonbérlete, így az erdő haszonbérlete esetén is a termőföldről szóló törvénynek (1994. évi LV. törvény) a termőföld haszonbérletére vonatkozó rendelkezéseit, illetőleg e törvény eltérő rendelkezése hiányában a Ptk.-nak a haszonbérletre vonatkozó szabályait kell figyelembe venni és alkalmazni.

A Ptk. 452. §-a szerint a haszonbérlet a meghatározott mezőgazdasági földterület időleges használatára és a hasznainak ez idő alatti szedésére jogosult azzal, hogy ennek

⁴ Forrás: *Magyar Mezőgazdaság melléklete*. 2003/júniusi szám, 3. p.

fejében haszonbért köteles fizetni. A haszonbér összege a bérbeadó és a bérbevevő közös megegyezésén alapul és a megállapodás szerint az pénzben vagy természetben jár. Általános gyakorlat, hogy szántó művelési ágú termőföld haszonbérlete esetén gabonában, erdő haszonbérlete esetén tűzifa méterben határozzák meg a haszonbérleti díjat. A Ptk. előírása szerint érvényes haszonbérleti szerződés kizárólag csak írásban köthető meg.

Fontos szabály még, hogy mezőgazdasági földterület alhaszonbérbe nem adható. Az erre irányuló megállapodás semmis.

Az erdő haszonbérletje a megkötött haszonbérleti szerződés alapján a rendes gazdálkodás szabályainak megfelelően jogosult az erdő használatára, hasznainak szedésére. Köteles a földet rendeltetésének megfelelően művelni és gondoskodni arról, hogy a föld termőképessége fennmaradjon. A fenntartáshoz szükséges költségek és a haszonbérlettel kapcsolatos közterhek (pl. erdőfenntartási járulék) a haszonbérletet terhelik.

A haszonbért időszakonként utólag kell megfizetni. Ha az adott évben elemi csapás vagy más rendkívüli esemény miatt az átlagos termés kétharmada sem termett meg, akkor a haszonbérlet méltányos haszonbértermésként vagy haszonbér-elengedést igényelhet. Ha például a haszonbérlet alatt álló erdőt villám sújtja, és ennek következtében több mint egyharmada leég, a haszonbérlet az éves bérleti díj – kárral arányos – mérséklésére tarthat igényt.

Ha a haszonbérlet a haszonbért határidőre nem fizeti meg, a hátralékos haszonbér erejéig a haszonbérbeadó zálogjogot kap a haszonbérletből eredő hasznokra, illetőleg a haszonbérletnek a bérelt területen lévő vagyontárgyaira (például a már kitermelt, de még nem értékesített fa, vagy munkagép).

Magánszemély termőföldre vonatkozó haszonbérleti szerződést határozatlan időre nem köthet. A haszonbérleti szerződés leghosszabb időtartama általában 10 év. Ez alól kivétel az erdő művelési ágú termőföldre vagy erdő telepítésére vonatkozó haszonbérleti szerződés. Az erdő esetén a 10 év helyett a haszonbérleti szerződés lejártának éve, vagy vágásérettségi kor elérésének éve, vagy legfeljebb a termelési időszak lejártát követő ötödik év vége lehet.

A haszonbérbeadó a haszonbérletet egyoldalúan felmondhatja, ha a haszonbérlet a haszonbérbeadó hozzájárulása nélkül, vagy a megadott hozzájárulástól eltérően engedi át a termőföld használatát másnak, vagy a gazdálkodás körét meghaladóan végzett beruházást, vagy a termőföld művelési ágát változtatta meg. Felmondható a haszonbérlet, ha a haszonbérlet természetvédelmi jogszabályok, vagy a természetvédelmi hatóság előírásaitól eltérő, illetőleg a természeti terület állagát vagy állapotát kedvezőtlenül befolyásoló tevékenységet folytat. Felmondható akkor is, ha a természeti értékek fennmaradását bármilyen módon veszélyezteti. A haszonbérbeadó azonnali hatállyal felmondhatja a haszonbérletet, ha a haszonbérlet rongálja a bérelt dolgot, vagy épségét súlyosan veszélyezteti, ha figyelmeztetés ellenére sem műveli meg a földet, vagy általában olyan gazdálkodást folytat, amely súlyosan veszélyezteti a termelés eredményességét, vagy ha az esedékes haszonbért, illetve a fizetendő közterheket esedékességük utáni felszólítás ellenére megfelelő határidőre sem fizeti meg.

Ezekben az esetekben elveszíti a volt haszonbérlet az azt a jogát is, hogy az általa haszonbérlet termőföldre előhaszonbérleti jog illesse meg. A termőföldet olyan állapotban kell visszaadni, hogy a termelés folytatható legyen.

A termőföldtörvény rendelkezése értelmében a földhivatal az illetékességi területéhez tartozó termőföldekről, valamint a mező- vagy erdőgazdasági művelés alatt álló

belterületi földek használatáról önálló nyilvántartást (földhasználati nyilvántartás) vezet, amelynek alapja a közhiteles ingatlan-nyilvántartás. A földhasználati nyilvántartás tartalmazza a földrésztelkek ingatlan-nyilvántartás szerinti helyrajzi számát, alrészleteit, hektárban a terület nagyságát, aranykoronában a termőföld értékét, a földrészlet (alrészlet) vagy földrésztelkek használójának nevét (cégnevét), lakcímét (székhelyét, telephelyét), magánszemély földhasználó természetes személyazonosító adatait, a használat jogcímét, határozott időre kötött szerződés esetén a használat időtartamát.⁵

Erdő művelési ágú földrésztelkek használatát nem kell bejelenteni a földhivatalhoz. Az erdőkre vonatkozó adatokat az Állami Erdészeti Szolgálat megkeresésre köteles átadni a körzeti földhivatalnak, amely az adatokat az ingatlan-nyilvántartás adataival hivatalból kiegészíti, szükség esetén a hivatalból nem pótolható adatok szolgáltatására felhívja az erdőgazdálkodót.

5. Az erdő művelési ág meghatározása

Az erdőterület az erdő által elfoglalt ezerötszáz m² vagy annál nagyobb kiterjedésű földterület, ideértve a beerdősült, valamint az időlegesen igénybe vett földterületet is. Akkor is erdőterület az erdőingatlan, ha időszakosan nem borítja faállomány, mert letermelték az erdőt. Az erdőterület erdőművelési ágba van besorolva és ebbe nemcsak a fával borított terület, hanem az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterület is (pl. erdei tó, vadföld) beletartozik.

Az erdőterület megoszlása elsődleges rendeltetése szerint:⁶

- Gazdasági rendeltetésű erdő: 74,5 %
- Védelmi rendeltetésű erdő: 23,2 %
- Egészségügyi, szociális, turisztikai rendeltetésű erdő: 2,0 %
- Oktatás-kutatás célját szolgáló erdő: 0,3 %

6. Az erdőbirtok

Az erdőbirtok fogalma alatt egy vagy több magánszemély, különleges esetben jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet elkülönült tulajdonát értjük.

A magánerdőtulajdon birtokkategóriái:

Kis magánbirtok	Közepes magánbirtok	Nagy magánbirtok
5 ha-ig	5–50 ha között	50 ha-tól
Saját ellátás (tűzifa, kerítés, épületfa)	Vagyon, jövedelem esetenként	Munkajövedelem
Eseti erdészeti tevékenység	Szakaszos erdészeti tevékenység	Folyamatos éves erdészeti tevékenység

Magyarországon az erdőtulajdonosok meghatározó része az első birtokkategóriába esik.

⁵ A földhasználati nyilvántartást beiktatta az 1999. évi XLVIII. törvény 4. §. Hatályos: 2000. I. 1-től.

⁶ Forrás: Állami Erdészeti Szolgálat adatai, 2000.

II. Erdészeti szakigazgatás

1. Erdészeti igazgatás története

Az erdők fenntartása és védelme az egész társadalom érdeke, jóléti szolgáltatásai minden embert megilletnek, ezért az erdővel csak a közérdekkel összhangban, szabályozott módon lehet gazdálkodni. Az erdőben és az erdővel való gazdálkodás szabályozását már a középkorban felismerték, s királyi rendeletek, utasítások, tilalmak és megengedések formájában igyekeztek az erdők hosszú távú fennmaradását biztosítani. A társadalmi, gazdasági fejlődés során a múlt század vége felé – 1879. évi XXXI tc. – már törvényi erővel avatkoztak be az erdőgazdálkodás folyamataiba, és a törvény előírásainak betartása végett megerősítették az erdészeti igazgatás szervezetét.

Az erdészeti igazgatás hazai története 1769-től kezdődik, amikor is Mária Terézia királynő, az általa kiadott erdőrendtartás rendelkezéseinek célszerűbb megvalósítása végett erdőfelügyelői állásokat létesített. Minden törvényhatóságnál a tisztikar egy-egy tagját megbízták az erdészeti ügyek intézésével. Ebből fejlődött ki a fő-erdőinspektorátus 1809-ben, Buda, Kassa és Temesvár székhellyel.

Az 1879. évi törvény nyomán az erdészeti igazgatás a pénzügyminisztériumból átkerült a földművelésügyi minisztériumba, az erdőfelügyelőségeken keresztül gyakorolták a hatósági feladatokat. 1884-ben már 20 erdőfelügyelőség volt, melyből 7 esett a mai ország területére. Ez a rendszer működött az 1950-es évek elejéig, amikor felszámolták az erdőfelügyelőségeket, erdőigazgatóságokat, s csak 1968-ban alakultak újra, majd 1997-től új szervezeti formában működnek.

Az erdészeti igazgatást az erdőtörvény szabályozza. Az Evt. célja, hogy az erdők folyamatosan fennmaradjanak, a gazdálkodás lehetőségei a jövő számára is megmaradjanak, az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természeti közelségét, felújuló képességét, életképességét, megfeleljen a társadalmi igényekkel összhangban a védelmi, szociális – üdülési, turisztikai, oktatási, kutatási és gazdasági követelményeknek.

A közérdeknek az erdőgazdálkodásban való érvényesítése érdekében a törvényben előírt feladatok ellátására alkalmas intézményrendszert működtet.

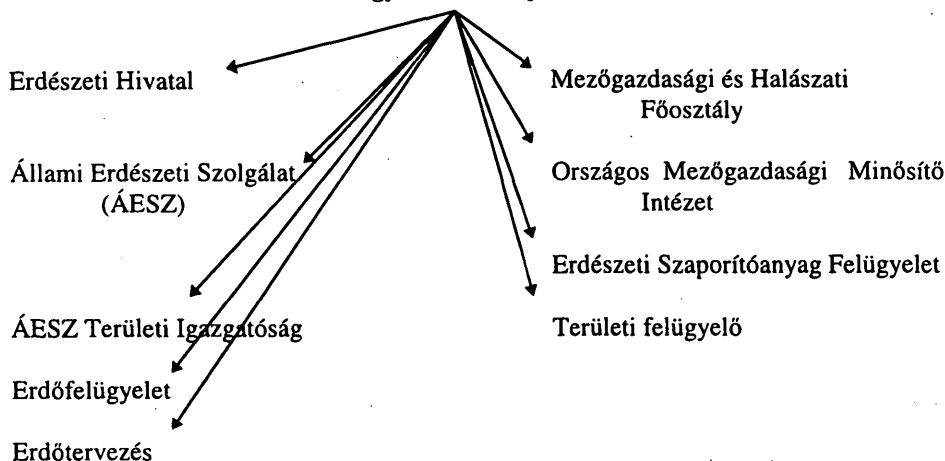
Az erdészeti igazgatás nem más, mint a közérdeknek az erdőgazdálkodásban történő érvényesítésére az állam által működtetett irányítási, szervezési és hatósági feladatokat ellátó intézményrendszer.

2. A magyar erdészeti szakigazgatás felépítése és kapcsolatai

A hatályos jogszabályi környezet az erdészeti igazgatás három szintjét különíti el. Az intézményrendszer legfelső szintjén a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, középső szintjén az Erdészeti Hivatal, mint országos erdészeti hatóság, legalsó szintjén pedig az országos erdészeti hatóság területi szerve, az Állami Erdészeti Szolgálat áll.

Az Erdészeti Hivatal az erdészeti igazgatás szakmai irányítója, jogszabály-előkészítő, szabályozási szerepén kívül másodfokú, jogorvoslati ügyekben is eljár.

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Szakhatósági kapcsolatok:

- Természetvédelem,
- Környezetvédelem,
- Vadászat és halászat,
- Talajvédelem,
- Önkormányzat-rendezési, szabályozási tervek.

Az ország erdőterületeit erdészeti tervezési körzetekre osztották fel a törvény előírásainak megfelelően. A körzetek kialakításánál az ökológiai viszonyokat, valamint a tartamos erdőgazdálkodás lehetőségeit vették figyelembe. A körzetek a tartamos erdőgazdálkodás tervezésének és ellenőrzésének alapegységei. Az Állami Erdészeti Szolgálat területi igazgatóságai – 10 van az országban – több megye határaihoz igazodnak. Az igazgatóságokon belül több területen kihelyezett Osztály is működik. Az Igazgatóságok keretén belül működnek az Üzemtervezési irodák, amelyek a körzeti erdőtervek, a tíz éves üzemtervek készítésében vesznek részt.

3. Az erdészeti igazgatás szervezeti felépítése, eljárási szabályai

3.1. Az erdészeti igazgatással összefüggő egyes irányítási, szervezési valamint hatósági feladatokat a miniszter, az országos erdészeti hatóság, az országos erdészeti hatóság területi szerve látják el.

Az országos erdészeti hatóság feladatait a minisztérium látja el.

Az erdőtörvény alapján indult eljárásokban az államigazgatási eljárás általános szabályait az erdőtörvényben foglalt kiegészítésekkel együtt kell alkalmazni. Elsőfok az ÁESZ területi szerve, az Igazgatóság. Másodfok a minisztérium Erdészeti Hivatala.

Az erdészeti igazgatás törvényben meghatározott hatásköre az erdő tulajdonviszonyaitól és rendeltetésétől függetlenül kiterjed a Magyar Köztársaság területének erdeire.

A védett természeti területen lévő erdőket érintő eljárások esetén a természetvédelmi hatóság megkeresése alapján 15 napon belül köteles állást foglalni, ez időn túl úgy kell tekinteni, mintha megadta volna a hozzájárulást.

Az elsőfokú erdészeti igazgatás területi szervének – az ÁESZ Igazgatóságának – illetékességi területét a miniszter rendeletben szabályozza. Ha egy erdőgazdálkodó több erdészeti hatóság illetékességi területén is folytat erdőgazdálkodási tevékenységet és az erdőterület összefüggő, akkor az a területi szerv az illetékes az eljárásra, melynél nagyobb az erdőterület kiterjedése. Például a Vízügyi Igazgatóságok hullámtéri és ártéri erdőterületei több megyét is érintenek, ilyenkor a nagyobb erdőterülettel érintett megyei osztály vagy igazgatóság az illetékes eljáró hatóság.

Az erdőtörvény alapján indult hatósági ügyekben elsőfokon az Állami Erdészeti Szolgálat hatósági feladatokat ellátó szervei – erdőfelügyeletek – járnak el.

Az erdészeti hatóság eljárása során jogosult :

- külön térítés fizetése nélkül az erdészeti magánúton közlekedni;
- az erdőt és a fásítást bejárni, ott vizsgálni, mérést, megfigyelést valamint azok elvégzéséhez szükséges vizsgálati mintákat térítésmentesen venni;
- az erdőt és a fásítást veszélyeztető tevékenység beszüntetését, illetve az attól való tartózkodást elrendelni (illegális fatermelés, talajrongálás, engedély nélküli tűzrakás);
- a természetben összefüggő erdőterületre – a külön rendeletben meghatározott feltételek megléte esetén – társult erdőgazdálkodást előírni.

Az erdőtörvény alapján indult hatósági eljárásokban – ha jogszabály másként nem rendelkezik – a miniszter által rendeletben meghatározott összegű igazgatási – szolgáltatási díjat kell fizetni (például az éves erdőgazdálkodási terv jóváhagyása 3000,- Ft).

Azok a miniszter által kijelölt szervek, melyek az erdőtörvény szerint az állami feladatok végrehajtásával kapcsolatos feladataikat végzik, mint például erdőtervezés, erdőfelügyelet, erdővédelmi megfigyelés, jogosultak az erdőterületre való belépésen, közlekedésen túl az erdőgazdálkodótól adatokat, felvilágosítást kérni, iratokat megtekinteni, vizsgálatokat végezni.

3.2. A miniszter feladatai

Az erdőgazdálkodási tevékenység egyes hatósági feladatait az érdekelt miniszterekkel együttműködve a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter látja el.

A miniszter *hatósági* jogkörében eljárva:

- amennyiben az erdőgazdálkodó elmulasztja az erdő védelmére és művelésére előírt kötelezettségeinek teljesítését – új erdőgazdálkodót jelöl arra a területre;
- engedélyezi az erdőterületek honvédelmi, nemzetbiztonsági és határrendészeti célra való igénybe vételét.

Szervezési, irányítási feladatkörében eljárva:

- kidolgozza az erdőgazdálkodás hosszú távú fejlesztési irányelveit, azaz az erdészeti politikát;
- előkészíti az erdővel és az elsődleges fafeldolgozással kapcsolatos jogszabályokat, rendeleteket ad ki;

- kidolgozza az erdőgazdálkodással kapcsolatos támogatások rendszerét, gondoskodik a támogatások jogszabályokban foglaltak szerinti felhasználásáról;
- működteti és irányítja az állami erdészeti igazgatás egyes szervezeteit;
- létrehozza az állami erdészeti szolgálat hatósági feladatokat ellátó szerveit és meghatározza azok feladatkörét;
- javaslatot tesz az erdészeti oktatás–kutatás irányelveire;
- gondoskodik a tartamos – fenntartható – erdőgazdálkodási tevékenység szakmai feltételeinek biztosításáról;
- az erdőgazdálkodás és a vadászati jog hasznosítása közötti összhang megteremtéséről gondoskodik;
- kialakítja az erdőtervezési körzeteket, gondoskodik az országos, illetve körzeti hozamszabályozás elkészítéséről – hosszú távú gazdálkodási célok megvalósításáról; ◦
- ellátja a nemzetközi erdészeti egyezményekből adódó kormányzati feladatokat, kapcsolatot tart a nemzetközi erdészeti szervezetekkel;
- gondoskodik az Országos Erdészeti Adattár működtetéséről;
- tűzgyújtási tilalmat rendel el;
- működteti az erdővédelmi mérő- és megfigyelőrendszert;
- elősegíti az erdővel kapcsolatos jogszabályok megismertetését;
- folyamatosan elemzi az erdőgazdálkodási tevékenységet.

3.3. Az Állami Erdészeti Szolgálat

Az Állami Erdészeti Szolgálat létrehozását és szervezetét a 37/1996. (XII. 29.) FM rendelet szabályozza. Az erdészeti igazgatás legalsó szintjén áll. Az állami erdészeti szolgálat első fokú hatósági, valamint szervezési feladatokat lát el. A szervezési feladatok elsősorban a fenntartható gazdálkodás biztosításához szükséges eszközök köré csoportosulnak, a hatósági feladatok pedig éppen a fenntartható gazdálkodás ellenőrzését, kikényszerítését szolgálják.

Az Állami Erdészeti Szolgálat az Evt.-ben és külön jogszabályokban foglalt feladatainak ellátására a földművelésügyi miniszter 37/1996 (XII. 29.) sz. rendeletében önálló jogi személyként működő központi költségvetési szervet alapított Állami Erdészeti Szolgálat néven, mely 1997. január 1-én kezdte meg működését.

Az ÁESZ a Földművelésügyi Minisztérium (FM) Erdőrendezési Szolgálat és az igazgatási feladatokat ellátó 10 Erdőfelügyelőség összevonása útján jött létre úgy, hogy az I. fokú hatósági feladatokat az ÁESZ 10 igazgatósága önállóan látta el az FM Erdészeti Hivatala (mint II. fokú erdészeti hatóság) közvetlen irányítása alatt. 2000-től a hatósági tevékenységet az ÁESZ látja el igazgatóságai útján.

Az Állami Erdészeti Szolgálat feladatai:

- gondoskodik a körzeti erdőterv elkészítéséről;
- ellátja az erdőgazdálkodással kapcsolatos ellenőrzési, pénzügyi, elszámolási feladatokat;
- az Adattár részére szükséges adatokat összegyűjti, elemzi;
- ellátja az erdővel kapcsolatos mérő- és megfigyelőrendszerrel kapcsolatos feladatokat;

- nyilvántartja az erdőgazdálkodókat;
- új erdőgazdálkodó kijelölésére tesz javaslatot, ha a tulajdonos vagy erdőgazdálkodó gazdálkodási, őrzési kötelezettségeinek nem tesz eleget;
- javaslatot tesz a károsítók elleni védekezéshez adható állami támogatásokra;
- nyilvántartásba veszi az erdészeti szakszemélyzet tagjait;
- közreműködik az erdőgazdálkodáshoz nyújtott állami támogatások igénybevételeivel kapcsolatos eljárásban;
- együttműködik a település önkormányzatával a külterületre vonatkozó rendezési-fejlesztési-szabályozási feladatok ellátásában.

Az erdőgazdálkodással kapcsolatos ellenőrzési feladatait a műszaki átvételi eljárásokon keresztül gyakorolja. Az erdőművelési munkák tekintetében minden évben július 1. és szeptember 30. között ellenőrzi az erdősítések állapotát, pénzügyi elszámolást készít, szakszerűtlen munka esetén bírságolást eszközöl. A fahasználatokkal kapcsolatosan minden évben ellenőrzi az engedélyezett fakitermelések elvégzését, azok szakszerűségét, megállapítja a befizetendő erdőfenntartási járulék mértékét.

4. Az erdészeti szakigazgatás feladatai

A feladatok két nagy csoportba sorolhatók, az egyik az erdővel, mint művelési ággal kapcsolatos hatósági feladatok, a másik az erdőben folyó gazdálkodás szabályozása a közérdeknek megfelelően. (Ez részben korlátozásokat jelent.)

4.1. Hatósági feladatok

◦ *A művelési ág megállapítása.* Ez a feladat a földnyilvántartáson alapul, és kapcsolódik a földhivatalokhoz. A tulajdoni lapokon erdőként szereplő földrészeket túl, azokat is erdőként kell kezelni, melyek nem erdőként vannak nyilvántartva, de az erdő-törvény mellékletében felsorolt fafaj fás növényekkel legalább 50 %-ban fedett terület. A nem erdőművelési ágban nyilvántartott területek átvezetésére az erdészeti hatóság megkeresi az illetékes körzeti földhivatalt, és hivatalból kéri az ingatlan nyilvántartás helyesbítését. Az erdő meghatározását az Evt. 5. §-a tartalmazza, az erdőterületet pedig a törvény 8. §-a írja le. Ennek megfelelően erdőterületnek kell tekinteni az erdő által elfoglalt 1500 m², vagy annál nagyobb kiterjedésű földterületet, az olyan földrészt, amelyen elvégezték az erdőtelepítést, valamint a saját erőből megvalósított faültetvényt, ha annak területe szintén meghaladja az 1500 m²-t.

◦ *Az erdőgazdálkodó nyilvántartásba vétele.* Az erdő korlátozott használatú vagyontárgy, a tulajdonosa csak részben rendelkezik szabadon vele, mint pl. a tulajdon átruházása, de a benne való gazdálkodáshoz már előzetes engedélyek kellenek. Ilyen engedélyt csak az erdészeti hatóság által nyilvántartásba vett erdőgazdálkodó kaphat. Erdőgazdálkodó vagy az erdő tulajdonosa vagy az erdőgazdálkodási tevékenységet jogszzerűen gyakorló használó lehet. Az erdőgazdálkodó lehet természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli társaság. Ez utóbbi esetben a tulajdonosok a Ptk. alapján hozzák létre a társult erdőgazdálkodási szervezetet. A nyilvántartásba vett erdőgazdálkodónak kötelessége gondoskodni az üzemterv elkészítéséről, éves gazdálkodási tervről, az állammal szembeni pénzügyi kötelezettségek elszámolásának elkészítéséről, a befizetések teljesítéséről, az állami támogatás igényléséről, a támogatások elszámolásá-

ról, hatósági, bírósági ügyekben képviselni a többi tulajdonost, a hatósági előírások szakszerű végrehajtásáról, az erdő védelméről, őrzéséről, az erdő közcélú funkcióinak biztosításáról.

- *Az erdő elsődleges rendeltetésének meghatározása.* A körzeti erdőtervek készítése során az erdészeti hatóság állapítja meg. Ez lehet védelmi, gazdasági, egészségügyi-szociális, oktatási-kutatási célokat szolgáló. Védelmi rendeltetésű védett illetve védődők esetében társ-szakhatóságok kezdeményezésére illetve szakhatósági hozzájárulása alapján kell a rendeltetéseket megállapítani, ezekben az erdőkben a védelmi szempontok érvényesítése érdekében különleges kezeléseket illetve korlátozásokat kell és lehet előírni az erdőtervben. Ezeket a korlátozásokat a társ-szakhatóságok adják meg. Az erdő elsődleges rendeltetését megváltoztatni csak az erdészeti hatóság előzetes engedélye alapján lehet. A védelmi rendeltetésű erdőkben a társ szakhatóságok előzetes engedélyét is be kell szerezni a megváltoztatáshoz. Az elsődleges rendeltetést közérdekből is lehet kezdeményezni, ebben az esetben a megváltoztatást kezdeményezőnek kell a megváltoztatásból eredő többletköltség megtérítéséről gondoskodni.

- *Körzeti erdőterv elkészítése.* Az FVM miniszter állami feladatként gondoskodik a körzeti erdőterv elkészítéséről. Az erdő rendeltetésének betöltését, folyamatos fenntartását, szolgáltatásainak, haszonvételeinek, hozadékának biztosítását, az erdőhöz fűződő közérdek érvényesülését szolgáló adatállomány, valamint hosszú távú – 10–30 évre szóló – erdőállomány gazdálkodási előírás és iránymutatás. Előírásait kötelezően kell alkalmazni.

Az erdőgazdálkodó a körzeti erdőtervből készített és saját erdőgazdálkodási területére vonatkozó üzemterv alapján folytathatja az erdőgazdálkodást. Az üzemtervet a gazdálkodó köteles elkészíttetni és az illetékes erdészeti hatóság hagyja jóvá. Az üzemterv az ingatlan nyilvántartási adatokon túl az erdő térbeli beosztását, az egyes erdőrészekben kötelezően elvégzendő, vagy elvégezhető munkák felsorolását, a korlátozásokat, a haszonvételeket, felújításokat, értékelési és szabályozási munkarészeket tartalmaz. Az üzemterv előírásaitól eltérni csak az erdészeti hatóság előzetes engedélye alapján lehet, ha olyan előre nem látható változás következett be, amely indokolja az eltérő gazdálkodás engedélyezését. Az üzemterv alapján készíti el a gazdálkodó, és nyújtja be jóváhagyásra az erdészeti hatósághoz az éves erdőgazdálkodási tervet.

4.2. A gazdálkodás szabályozása a közérdeknek megfelelően

Az erdőtörvényben foglalt erdőfelújítási munkák kötelező határidejének betartására, erdőnevelések elvégzésére vonatkozó előírások és az erdőkárok elhárításának kötelezésére írhat elő a gazdálkodó számára az erdészeti hatóság szankció kilátásba helyezésével kötelezéseket. Az üzemtervben meghatározott módon és fajjjal lehet csak a felújítást megtervezni és elvégezni. A felújítás szabályait az Evt. 41. §-a, az erdőnevelés szabályait pedig az Evt. 42. §-a tartalmazza. Az üzemtervben előírt ápolóvágások elvégzése kötelező, elvégzésére a gazdálkodót kötelezni lehet.

Az erdőművelés és az erdőnevelés szakszerűtlensége esetén úgyszintén bírságot is feladta van az erdészeti hatóságnak.

4.3. Hatósági feladat az erdőterület igénybevételének engedélyezése

Igénybevétel lehet mezőgazdasági művelésbe vonás, termelésből való kivonás valamilyen létesítmény elhelyezésére, időleges kivonás pl. nyomvonalas létesítmények elhelyezésére – villamos vezetékek, gázvezetékek, távközlési vezetékek, sípálya létesítése.

Az engedélyezéskor vagy meg kell váltani a terület értékének megfelelően, vagy a kiengedett illetve igénybevett területnek megfelelő nagyságú új erdőt kell létesíteni.

Hatósági feladat az erdőterület őrzésével és az erdészeti munkák szakirányításával megbízott szakszemélyek nyilvántartása.

Az Igazgatás működőképességét hosszú távon, megnyugtatóan biztosítani kell. Az újrafogalmazott, elvégzendő feladatokhoz a feladatokkal arányos költségvetési támogatásokat kell hozzárendelni.

5. Erdővédelem Magyarországon

5.1. Védelmi célok

A természet- és környezetvédelmi munka lényege erdőterületeken az egészséges, természetes erdőállapot lehetőség szerinti minél nagyobb területen történő megvalósítása, az erdei élőrendszer regenerációjának elősegítése, természet és ember létfeltételeinek biztosítása érdekében. Hazai és nemzetközi viszonylatban egyaránt felerősödött az a törekvés, hogy mindenütt a természetközeli erdők fenntartását és létesítését kell támogatni és a természetközeli erdőgazdálkodást általánossá tenni. Ez kívánatos környezet- és természetvédelmi szempontból. Klasszikus természetes erdő már hazánkban sem létezik. A természetközeli erdőgazdálkodás alapvető jellemzője, hogy valamennyi emberi beavatkozás a természeti törvényekhez igazodik úgy, hogy egyszersmind megvalósítja az erdő rendeltetésének megfelelő gazdasági vagy más elsődleges célokat. Az erdők fenntartásának, megőrzésének nélkülözhetetlen előfeltétele az erdők művelése, amely magába foglalja az erdők védelmét a károsító hatások ellen. Ezen kívül az erdőben számos egyéb védelmi feladatot is meg kell valósítani. Ezek a flóra és faunavédelem és a környezeti elemek védelme. A veszélyeztetett helyzetű fajok és élőhelyeik védelmét a természetvédelmi és erdészeti, vadgazdálkodási, vízügyi intézményrendszer közösen látja el a jogszabályok betartásával, a biológiai sokféleség védelmével és a védett területek rendszerének fenntartásával (nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, természetvédelmi területek) biztosítja. Fontos védett természetvédelmi terület kategória az erdőrezervátum, amely a természetes vagy a természetközeli erdei életközösség megővését, a természetes folyamatok szabad érvényesülését, továbbá azok kutatását szolgáló erdőterület.

Magyarország területén a történelem során az erdők és egyéb természetes rendszerek mintegy 80 %-a megsemmisült illetve nagymértékben sérült. Az erdőt érő károsítások jelentős része ismert okokra vezethető vissza. Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a károk megelőzésére, figyelemmel kísérésére. Az erdőt érő károsítások megelőzésének, megfigyelésének és mérséklésének módszerei és eszközei rendelkezésre állnak. Az erdei fák, károsítók megfigyelése már régóta folyik Magyarországon, de az Evt. volt az első, amely minőségi változást hozott. A jelenlegi rendszer összhangban van az Európai Unió és az ENSZ EGB légszennyezés erdőkre gyakorolt hatását feltáró programjaival és megfigyelő rendszerével.

Az erdő védelmével elsősorban biztosítani kell az ott található életközösség folyamatos fennmaradását, az élőhelyek megőrzését. Nem szabad megfeledkezni az erdő gazdasági értékéről, mely a károsítások hatására jelentősen csökkenhet. Csak az erdő megóvásával tartható meg annak védelmi szerepe, tájképi, közjóléti értéke. Az erdő érdekében be kell avatkozni a természetes folyamatokba, de a beavatkozás lehetőleg megelőzés legyen, és környezetkímélő módon a legkisebb mellékhatással járjon.

6. Az erdőt károsító hatások elleni védekezés

Erdővédelmi feladatok – az erdőt károsítók elleni védekezés – növényi és állati károsítók károkozása, vadállomány károsítása, az erdőt veszélyeztető káros tevékenység, az erdő talaját veszélyeztető tevékenység, erdőtűz, az erdőt ért káros természeti hatás (fagy, hő).

Az erdőt károsító hatások elleni védekezés szabályai biztosítják a teljes erdei életközösség – az erdő talajával és vizeivel együtt – épségének, egészségének és vitalitásának fenntartását. Ez a szabályozás új elem az erdőkkel kapcsolatos törvényi szintű hazai jogalkotásban. Az erdők egészségi állapotának általános romlása, az ember okozta környezetszennyezés és a környezetkímélő gazdálkodás követelményeinek kell érvényesülnie e korszerű szabályozásban. Az Evt. 45. §-a felsorolja a káros hatásokat:

Evt. 45. § (1) Az erdőt veszélyeztető és a faanyag értékét csökkentő károsító hatások minősül:

- a) a külön jogszabály szerinti növényi és állati károsítók károkozása;*
- b) a vadállomány károsítása;*
- c) az erdőt veszélyeztető káros tevékenység;*
- d) az erdő talaját veszélyeztető tevékenység;*
- e) az erdőtűz;*
- f) az erdőt ért káros természeti hatás.*

A törvény e rendelkezése magába foglalja az 1979-es Genfi Konvenció Nagy Távolságra Ható Légszennyezésre vonatkozó nemzetközi együttműködési programját, valamint az Európai Erdők védelmének I. Miniszteri Konferenciájának I. határozatát.

A nemzetközi megállapodásoknak és gyakorlatnak megfelelően az Evt. 45. § (2) bek. intézkedik az erdők egészségi állapotát, az erdőt károsító hatásokat figyelemmel kísérendő mérő-megfigyelő rendszer kialakításáról és működéséről, ami állami feladat.

Evt. 45. § (3) Az erdővédelmi mérő- és megfigyelő rendszer feladata:

- a) a faállomány egészségi állapotának és fejlődésének folyamatos megfigyelése;*
- b) az erdőben keletkezett károk országos szintű becslése;*
- c) az erdei talajok állapotváltozásának vizsgálata;*
- d) az erdőre ható káros külső- és belső tényezők, valamint az erdei életközösség és annak termő-, és élőhelyének változása közötti összefüggések vizsgálata;*
- e) a károsítók elszaporodásának előrejelzése, valamint az ellenük való védekezés tervezése.*

(4) Az erdővédelmi mérő- és megfigyelő rendszer működésének részletes szabályait a miniszter rendeletben állapítja meg.

Az erdőtörvény kitér a káros emberi és természeti hatások elleni védelemre. Szigorú tiltásokat tartalmaz a káros tevékenységek ellenében.

Káros emberi hatások az Evt. értelmében a következők:

Evt. 50. § (1) Tilos erdőterületen

- a) legeltetni és makkoltatni;*
- b) bármilyen szemetet és hulladékot elhelyezni;*
- c) az erdei élőfáról, a cserjéről gallyat, díszítő lombot gyűjteni, kivéve a bot, vessző, díszítőgally termelését szolgáló erdőt, és a minőségi törzsnevelést elősegítő nyesést; valamint*
- d) erdészeti szaporítóanyagot gyűjteni, ha az az erdőfelújítás sikerességét veszélyezteti.*

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak megszegése az erdőgazdálkodási szabályok megsértésének minősül.

Káros természeti hatások az alábbiak:

Evt. 57. § (1) Az erdőt veszélyeztető káros természeti hatásnak minősül

- a) a vadászható állatfajnak nem minősülő, vadon élő állatfajok túlszaporodásából eredő károkozás,*
- b) a hó, a jég vagy a szél okozta fadöntés és -törés, a légszennyezés, az árvíz, a talajvízszint változása, a fagy, az aszály, valamint*
- c) az ismeretlen eredetű károkozás.*

(2) Az erdőt veszélyeztető káros természeti hatások kártételeinek mérsékléséhez a külön jogszabályban meghatározott feltételekkel állami támogatás vehető igénybe.

A káros természeti hatások elleni védekezés az erdőgazdálkodó feladata. Az erdei életközösség védelme érdekében az erdőgazdálkodó köteles az erdejének egészségi állapotát folyamatosan figyelemmel kísérni, az erdőt veszélyeztető káros hatások kártételének megelőzéséhez és az ellenük való védekezéshez szükséges intézkedéseket megtenni, és a károsító hatásokat az erdészeti hatóságnak haladéktalanul bejelenteni.

A károsítók károkozása elleni védelem területén a szabályozás összhangban van a növényvédelemről szóló jogszabályokkal, ugyanígy az erdő talajának védelmével foglalkozó szabályozás pedig a talajvédelemre vonatkozó jogszabályokkal.

A növényvédelemről szóló jogszabályban meghatározott károsítók erdőterületen történt tömeges elszaporodása esetén az erdészeti hatóság határozatban kötelezi az erdőgazdálkodót a szükséges védekezés elvégzésére.

Evt. 51. § (1) Az erdő talajának védelmét a káros folyamatok megelőzésére alkalmas erdőgazdálkodási tevékenységgel, valamint talajvédő létesítményekkel kell biztosítani.

(2) Az erdő talajának védelméről – a (3) bekezdésben foglaltak kivételével – az erdőgazdálkodó köteles gondoskodni.

(3) Az erdő talaját a szomszédos területekről ért károsító hatások megszüntetéséről és következményeinek felszámolásáról a kár előidézője köteles gondoskodni.

Az erdőtörvény 49. §-a kiemelten foglalkozik az erdőterületen élő vadállomány károsítása elleni védelem szabályozásával, együttműködést előírva a vadászati hatósággal. Az erdő fejlődését, növekedését károsan befolyásoló vadállomány nem tartható fenn, ezért az erdészeti hatóság a túlszaporodott vadállomány apasztására a vadászati hatóságot megkeresi, és a vadlétszám csökkentésére vonatkozó intézkedés elrendelését kéri.

Az Evt. 53. §-a tartalmazza az erdő tűz elleni védelmére és a tűzgyújtási tilalom elrendelésére vonatkozó szabályokat is.

7. Erdei haszonvételek

Az Evt. 58. §-ban felsorolt különböző haszonvételek esetében érvényesíteni kell azt az alapelvet, hogy az erdő és a természeti környezet megőrzésének normáit be kell tartani. Valamennyi erdőben folytatott és erdőn kívüli egyéb olyan tevékenység, amelynek hatásterületén erdő található, csak olymértékben megengedett, hogy az erdei ökoszisztéma fennmaradása biztosított legyen. Az erdei haszonvételek gyakorlása magánerdőkben minden esetben, állami erdőkben néhány kivételtől eltekintve az erdőgazdálkodó írásbeli engedélyre szükseges. Magántulajdonú területeken csak a tulajdonos engedélyével lehet gombát, vadgyümölcsöt, mohát, virágot, illetve gyógynövényt gyűjteni, állami erdőben ez szabadon végezhető.

Evt. 58. § E törvény alapján erdei haszonvételeknek minősül:

- a) a fakitermelés;*
- b) az erdészeti szaporítóanyag gyűjtése;*
- c) a vadászati jog hasznosítása;*
- d) elhalt fekvő fa és gally gyűjtése;*
- e) a kidöntött fáról történő fenyőgally, toboz és díszítőlomb gyűjtése;*
- f) a gomba, a vadgyümölcs, moha, virág, illetve a gyógynövény gyűjtése;*
- g) a bot, a nád, a sás, a gyékény termelése és a fű kaszálása;*
- h) a méhészeti tevékenység;*
- i) a fenyőgyanta gyűjtése.*

Evt. 59. § (1) Az erdei haszonvételek gyakorlása nem károsíthatja, illetve veszélyeztetheti az erdő felszíni és felszín alatti vizeit, talaját, felújítását, valamint az erdei életközösséget.

Az erdei haszonvételek három jól elkülöníthető részre tagolható:

- a) Ásványi eredetű: mészkő, építőkő, andezit, folyami kavics, homok, agyag kitermelése;
- b) Növényi eredetű: gyanta, faszén, erdei gyümölcs, gomba, gyógynövények szedése;
- c) Állati eredetű: vadászat, méhészet, csiga gyűjtése.

A végrehajtásról szóló 29/1997. (IV. 30.) FM rendelet (Vhr.) az erdészeti hatóság (elsőfokú erdészeti hatóság az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatóság) előzetes engedélyéhez köti a fakitermelést, az erdészeti szaporítóanyag gyűjtését felújítás alatt álló erdőrészekben és a fenyőgyanta gyűjtését. Védett természeti területen az engedélyt az erdészeti hatóság a természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulásával adja ki.

Az erdőgazdálkodás elsődleges célja a faanyag nyerése. Az erdőhasználat egyik legkritikusabb pontja a fakitermelések végrehajtása, ezen belül a tarvágás. Az engedély nélküli fakitermeléseket – amelyek inkább a magánszektorra jellemzőek – az erdészeti hatóság erdőgazdálkodási bírság kivetésével igyekszik fékezni.

A vadgazdálkodás a vadon élő állatfajok és ezek élőhelyeinek kezelésére, befolyásolására irányuló tevékenységek összessége és rendszere. Magyarország kiváló minőségű

vadállománnyal rendelkezik, amely jelentős természeti értéket képvisel. Magyarországon jelenleg 6 nagyvad (gímszarvas, dámszarvas, őz, muflon, vaddisznó, szikaszarvas) és 26 apróvad faj vadászható.

Magyarországon a vadászati jog a földtulajdon elválaszthatatlan részeként a vadászterületnek (nem csak erdő!) a tulajdonosát illeti meg. A vad az állam tulajdona. A vadaskertben tartott vad, az elejtett vad és annak trófeája – a hullott agancs is – a jogosult tulajdona.

A szakszerű vadgazdálkodás és vadvédelem ellátására a jogosult vadászterületenként egy, illetve minden megkezdett háromezer hektár után legalább egy hivatásos vadászt köteles alkalmazni.

Az 1996. évi LV. vadászati törvény és végrehajtási rendelete mindazon természetvédelmi nemzetközi egyezményekben foglalt kötelezettségeknek eleget tesz, amelyekhez hazánk csatlakozott. Ezért az EU- hoz történő csatlakozásunk során a vadgazdálkodásban és a vadászatban érdemi jogharmonizációs feladataink nincsenek.

III. Erdőterület igénybevétele

Az Evt. 65. §-a felsorolja az erdőterület igénybevételének eseteit:

- a) az erdőterület mezőgazdasági művelésbe vonása;
- b) az erdőterület termelésből való kivonásával járó létesítmény elhelyezése vagy tevékenység gyakorlása (termelésből kivonás);
- c) az erdőterület termelésből való időleges kivonásával járó létesítmény elhelyezése vagy tevékenység gyakorlása (időleges igénybevétel);
- d) az erdőterület termelésből való kivonásával nem járó, de annak rendeltetésszerű használatát időlegesen vagy tartósan akadályozó létesítmény elhelyezése vagy tevékenység gyakorlása – ide nem értve a vadaskert, illetőleg a vadaspark fenntartását –, így különösen: villamos vezetékek, gázvezetékek, távközlő- vagy más közművezetékek, sí- és egyéb sportpálya létesítése és fenntartása (rendeltetésszerű használatot akadályozó igénybevétel).

Az erdőterület igénybevételéhez – kivéve a honvédelmi célra történő igénybevételt – az erdészeti hatóság előzetes engedélye szükséges. Az erdőterületet kizárólag az engedélyben meghatározott célra lehet igénybe venni.

Védett természeti területen lévő erdő igénybevételét az erdészeti hatóság a természetvédelmi hatóság, védő erdő területének igénybevételét a rendeltetés szerinti hatóság előzetes szakhatósági hozzájárulása alapján engedélyezi.

Gazdasági rendeltetésű erdő mezőgazdasági művelésbe vonását az erdészeti hatóság a talajvédelmi hatóság véleményének figyelembevételével engedélyezi.

Védelmi rendeltetésű erdő mezőgazdasági művelésbe vonását csak kivételesen indokolt esetben, és az illetékes hatóság előzetes szakhatósági hozzájárulása alapján engedélyezheti az erdészeti hatóság.

Erdőterületet termelésből kivonni kivételes esetben és csak akkor lehet, ha az erdőterületre tervezett létesítmény elhelyezésre vagy tevékenység gyakorlására az adott térségben nem található más, arra alkalmas földterület.

Az erdőterületet két vagy több földrészletre az erdészeti hatóság előzetes szakhatósági hozzájárulásával csak abban az esetben lehet megosztani, ha az a tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodást nem veszélyeztet. Az erdőterület megosztása során 1500 m²-nél kisebb földrészletek nem alakíthatók ki.

Az erdőterületen – annak rendeltetésétől függetlenül – üdülés és sportolás céljából gyalogosan bárki saját felelősségére ott tartózkodhat, melyet az erdőgazdálkodó tűrni köteles, kivéve, ha az arra jogosult a látogatás korlátozását az Evt.-ben foglaltak alapján elrendelte.

Az erdőgazdálkodó átmenetileg korlátozhatja illetve feltételhez kötheti az erdőterület egyes részeinek látogatását, amennyiben az ott tartózkodás másnak életét vagy testi épségét, vagyoni biztonságát, valamint az egyes erdőgazdálkodási munkák végzését veszélyeztet vagy akadályozza. Az erdőgazdálkodó az erdőterület egyes részei látogatásának három hónapot meghaladó korlátozását köteles bejelenteni az erdészeti hatóságnak.

1. Erdőfenntartási járulék, erdőgazdálkodási bírság, erdővédelmi bírság

Az erdőgazdálkodó az erdészeti hatóság által engedélyezett véghasználati, növedékfokozó gyérítési és egészségügyi fakitermelés után az éves tervben engedélyezett bruttó m³ alapján különböző mértékű erdőfenntartási járulékot köteles fizetni. Az ebből keletkező bevételt az erdőgazdálkodás tartamossága, fejlesztése érdekében kell felhasználni.

Erdőgazdálkodási bírságot engedély nélküli fakitermelés, szakszerűtlen munkavégzés, túlgyérítés, határidők túllépése esetén fizet az erdőgazdálkodó az erdészeti hatóság határozata alapján.

Erdővédelmi bírságot az erdő látogatója fizet, ha az erdő védelmére, a haszonvételek gyakorlására, az erdő látogatására vonatkozó előírásokat megszegi, vagy a vadászatra jogosult, ha a vad olyan kárt okoz, amely kártérítési eljárás keretében nem érvényesíthető. Természetes személlyel és a vadászatra jogosulttal szemben lehet kironi. Az erdészeti hatóság határozattal határozza meg annak mértékét. Az erdővédelmi bírság legkisebb összege kétezer forint, legnagyobb mértéke ötvenezer forint.

A bírságokból befolyó összeg az erdőfenntartás és az erdő közcélú funkcióinak érvényesülését elősegítő fejlesztések céljaira használható fel.

2. Az erdő őrzése

Az erdő tulajdonosa és az erdőgazdálkodó köteles gondoskodni a tulajdonába került erdő őrzéséről, védelméről. A tulajdonos az őrzési feladatot elláthatja saját maga, amennyiben megfelel az erre vonatkozó jogszabályi előírásoknak, illetve az erdő őrzésével megbízhat erdészeti szakszemélyt, szakszemélyzetet, vagy ilyen feladatokat ellátó őrző- védő szervezetet. Az erdő őrzésével megbízott külön személy az erdőőr.

3. Erdőtelepítések

Az első világháború után Magyarország faellátása átmenetileg megoldhatatlanná vált, mert az erdők legnagyobb részét a szomszédos államokhoz csatolták. A gondok enyhítése érdekében növelni kellett az erdők területét. A két világháború között az erdőterület alig növekedett. A nyolcvanas években egyre több megye rendelkezett erdőtelepítési

programmal, és az erdősítési feladatok tervezése is megkezdődött. A Magyar Kormány 1987-ben intézkedést tett az erdőtelepítések felgyorsítására, és határozatban mondta ki, hogy 1991–2000 között legalább 150 ezer hektár új erdőt kell létesíteni. A hazai költségvetési támogatás 2000-ig 66 ezer hektár (44 %-os) új erdő létesítését tette lehetővé a tervezett 150 ezer hektárral szemben. Az erdőtelepítés növekedése a magánerdők területének növekedését jelenti a jövőben is.⁷

A Nemzeti Agrárprogram részeként 1997-ben elkészült a Nemzeti Erdőtelepítési Program, amely szerint az országban hosszabb távon 773 ezer hektár erdő telepítésével lehet számolni. Ennek megvalósulása esetén az ország jelenlegi 19 %-os erdőszültsége 26–28 %-ra emelkedne.

2001-ben 10 évre szóló erdőtelepítési program indult el.

Az erdőtelepítések hozzájárulnak az ökológiai adottságokhoz jobban igazodó föld-használathoz, a vidékfejlesztéshez, a belvízveszéllyel rendszeresen fenyegetett térségek védelméhez, valamint a környezetnek, a tájnak és az élővilágnak a védelméhez is. Hosszabb távon az egészséges emberi környezet kialakítását is elősegítik.⁸

IV. Nemzetközi vonatkozások

Az erdő ügye valamennyi kontinensen egyre növekvő mértékben kerül a közvélemény érdeklődési körébe. Számos nemzetközi szervezet foglalkozik a témával.

Az ENSZ 1992. évi riói Környezet és Fejlődés Konferencia és az erdők környezetvédelmi, ökológiai vonatkozású megközelítését képviselő ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottsága emelendő ki.

A Rióban elfogadott Agenda 21 és a FAO által kidolgozott Forest Principles (Erdészeti Alapelvek) nemzeti szinten írják elő, hogy a nyilatkozatot elfogadó országok dolgozzák ki az erdők fenntartását, megőrzését és a tartamos erdőgazdálkodást biztosító nemzeti akcióprogramjaikat. Magyarország e dokumentumokat aláírta, illetve részt vett kidolgozásukban. Minden aláíró államban önkéntes kötelezettségvállalásként elsődleges feladattá vált a saját Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram elkészítése.

A Nemzeti Erdőprogram a Nemzeti Erdőstratégia elvei alapján programszerűen megvalósított, 10 év futamidőjű operatív programok összessége.⁹ Fontos jellemzője, hogy nemcsak az erdészeti-ágazati irányítás hozza létre, hanem szektorok közötti egyeztetéssel és társadalmi összefogással készül.

Az EU-ban a másodlagosság elve sajátos hatást gyakorol az erdészeti ágazatra. Koordinált másodlagos ágazatként EU-Stratégia érvényes rá, ami azt jelenti, hogy az elsődleges döntéseket az országok saját maguk hozzák.

Ezekon túlmenően kiemelendő, hogy az EBESZ és az OECD is foglalkozik az erdők ügyével.

A Magyarországon végbement, illetve még folyamatban lévő gazdasági, társadalmi átalakulás jogi eszközrendszerének a hazai erdők tekintetében a korszerű, a nemzetközi normáknak is megfelelő színvonalra kell emelkednie.

⁷ Az adatok az FVM adatbázisából és internetes honlapjáról valók (www.fvm.hu)

⁸ VERBAY, J.: Az erdőtelepítés és fásítás nemzeti programjának jelentősége a vidék állapotának, eltartóképességének javításában. *Erdészeti Lapok*, 9.

⁹ Internet oldal: http://quercus.emk.nyme.hu/NFP_Hungary

A hazai erdők nem tekinthetők önfenntartó környezeti rendszereknek, mivel jelenlegi formájuk több évszázados gazdálkodás során alakult ki. Fenntartásuk csak szakszerű erdőgazdálkodás keretében lehetséges. Ma az erdőgazdálkodás célja az erdő védelme és a fenntartható erdőgazdálkodási tevékenység kell hogy legyen, annak érdekében, hogy az erdő megőrizze biológiai változatosságát, termőképességét, felújuló képességét, életképességét, továbbá megfeleljen a társadalmi igényekkel összhangban lévő környezeti és gazdasági elvárásoknak és betöltse az egészségügyi-szociális, valamint oktatási és kutatási célokat szolgáló szerepét.

A természetvédelmi feladatokat erdőterületen a vagyonerdekeltségű erdőgazdálkodás tevékenységébe kell integrálni, biztosítva a természetvédelmi hatóság szakhatósági közreműködését. Az erdészetet egységes nemzetgazdasági ágazatnak kell tekinteni, főhatósági irányítását egy helyen szükséges összefogni, hogy elkerülhetők legyenek a működést zavaró tárcaközi súrlódások.

Irodalom

Erdőgazda. A magánerdőtulajdonosok és gazdálkodók Országos Szövetségének kéthavi lapja. 4. évfolyam 2002/2. szám.

Földművelésügyi igazgatás. FVM-kiadvány. Kiadó: Agrárszakoktatási Intézet, 2002.

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium internet honlapja: www.fvm.hu

Kormányzati Portál internet honlapja: www.magyarorszag.hu

Magyar Mezőgazdaság című hetilap „Erdőgazdaság és faipar” című mellékleteinek 2003/január, 2003/ március, 2003/május, 2003/ június, 2003/ július, 2003/augusztus számai. Kiadó. Magyar Mezőgazdaság Kft., Budapest.

Magyarország környezeti mutatói. A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium internet honlapja, Budapest, 2000.

Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram. Nemzeti Erdőprogram Programiroda – Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Hivatalának kiadványa. Sopron, 2002.

Tájékoztató Magyarország erdőállományának főbb adatairól az 1996. évi LIV. törvény 32. § (4) bek. alapján. Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Hivatal, Budapest, 2001.

TÓTH LAJOS: Gondolatok a termőföldre vonatkozó jogalkotásról. *Acta Jur. et Pol. Szeged*, 2001.

VERBAY, J.: Az erdőtelepítés és fásítás nemzeti programjának jelentősége a vidék állapotának, eltartóképességének javításában. *Erdészeti Lapok*, 9.

ERIKA FARKAS CSAMANGÓ

FOREST PROPERTY, FORESTRY PROFESSIONAL CONDUCT,
FOREST PROTECTION IN HUNGARY

(Summary)

The book gives a detailed description for the cognition of the multiple significance of the forests on the basis of the LIV. law in 1996. It contains the analysis of the advantaged areas of the forest farming. It discusses three main territories in connection with forests. The first chapter shows the distribution of the forest property in our country demonstrated with diagram, mainly the organisation of the state forest farming and the characteristics of the private forests, the organisations of the private forest farming. It details the concept circle, of the forest owner and the forest farmer. It words the legal concept of the forest, the drain of the forest territory. It speaks about the laws of the lease of the forests. The second part of the study deals with the theme circle of the forestry administration. As for the continuance of the historical induction it shows separately the units of the forestry administration, their build-up, connections, organisational and magisterial tasks.

The third part states the national forest protectional aims, tools and programmes.

The assignment of the services of the forest shows graphically the given benefits for the whole society. It attends to the harmful human and natural effects that affects the forest and to the protection against them. It assigns the bans, limitations that originate from the laws which make severe claims on the forest farmers, owners, and visitors. The violators have to pay various fines. The types of them are analysed. We can read about the forest planting, about its importance and actuality. It confirms with statistical datas the author's statements and recognitions.

We can also find an international outlook at the end of the book, where the more important international organisations are introduced, that talk out the case of forests. We have to mention the conception, essence and necessity of the National Forest Program. On the whole we can determine, that the study clasps the operative laws concerning the forests and the present national institution system.